

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11257

ARBETER UN
MASNDEKLAMATSYES

Pine Twerski

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פּאַנאָנאָליש דיִיטשע בוך־טויש־אַרײַז
National Yiddish Book Exchange

2717

אַרבעטער

און

מאַסנדרעקלאַמאַציעס

פאַר שולן, קעמפּס און דראַמזירקלען

פּון

פּיין טווערסקי

פאַרלאַג אידישע ליטעראַרישע ביוראָ
249 איסט 13טע גאַס, ניו־יאָרק, נ. י.

Copyright by PINE TWERSKY, 1935

POSY-SHOULSON PRESS
19 West 21st Street
New York, N. Y.

 234

אינהאלט :

5	פּענצטער
8	הענט
12	אַרטשאַרד־סטריט
15	די קאַנגאַ
21	קויפט אַ מענטשן !
28	אַפיס־מיידל
32	מיר די פאַרעקשונטע זעכצן מיליאָן

פענצטער

אויבן פענצטער, הינטן פענצטער,
און עלעקטרישע געשפענסטער
איבער קראָמען אויף בראָדוויי,
מיט אַ פייערדיק געשריי —
שרייען: קויפט! קויפט! קויפט! —
נאָר מע יאָגט, און נאָר מע לויפט,
נאָר מ'שלעפט, און נאָר מ'כאַפט,
נאָר מ'טומלט, און מ'קלאַפט,
און מ'רייסט זיך, און מ'רופט —
עראַפלאַנען פון דער לופט,
רופן — קויפט! קויפט! קויפט! —
קויפט אַ קלייד, און קויפט אַ הוט!
ס'איז געשעפט באַנקראַט, קאַפוט!
זעט די פענצטער און באַטראַכט:
זעט, דער דאָלאַר האָט געקראַכט!
אַלעס קריגט מען ביליק־שפּאַט! —
גאַנץ פיפט עוועניו איז באַנקראַט! —
פענצטער שטייען אויסגעפּוצט,
מיט וואָס איר דאַרפט, און וואָס איר נוצט:
פּיאַנאַס, בעטן, בילדער, ביכער, —
קויפט מציאות איין, וואָס גיכער! —
אַ פּאַרד, אַ ביואיק, און אַ נעש,
קליידער, שיד, און הינטערוועש,
שפּילצייג, פּאַר די קינדער קליין,
און אַלץ נאָר וואָס איר ווילט אַליין! —
קויפט! קויפט! קויפט! קויפט!
ס'איז דאָס לאַנד צעקאַכט, צעשרויפט!
פענצטער שטייען אָנגעשטעלט,

און קיין זאך דאָרטן ניט פעלט :
 ברויט — און רומישער קאוואַר,
 פון האַוואַנא — אַ ציגאַר,
 מילך און וויין, קעז און פוטער,
 פון אַלאַסקא — פעלצן, פוטער,
 זייגערס, רינגען און בריליאַנטן,
 וואָל און זירנעס, און געוואַנטן, —
 אַלעס זעט מען דורך די שויבן, —
 פענצטער הינטן, פענצטער אויבן ;
 ס'איז די וועלט איין גרויסער פענצטער,
 און עלעקטרישע געשפענסטער
 אויף פיפט עוועניו, בראָדוויי,
 מיט עלעקטרישן געשריי,
 רופן : קויפט, קויפט אַצינדער !
 פאַרן ווייב און פאַר די קינדער ;
 באַלד קומט אָן אַ קאַלטער ווינטער,
 כאַפט און יאָנט, און איילט זיך אונטער, —
 קויפט איין אויל, און גרייט צו קוילן ;
 לאַכט זיך אויס פון ווינטערס גרוילן ! —
 מאַנקיס, פויגלען, פאַפּונגלען,
 אייך פון אומעט צו צעשטרייען,
 ריידיאָס פון לעצטן סאַרט,
 און פון אַליץ — דאָס לעצטע וואָרט ! —
 העי ! העי ! העי ! העי ! —
 פענצטער שרייען אויף בראָדוויי ! —
 פענצטער הינטן, פענצטער אויבן ;
 און דורך ריזיק גרויסע שויבן,
 אויגן דורשטיקע — זיי בליקן,
 אויף די טויזנטער אַנטיקן,
 הונגעריקע אויגן שטאַרן,
 דרויסן, פון די טראַטואַרן,
 און צוזאַמען מיט די בליקן,
 הענט אין פויסטן זיך פאַרדריקן, —

וועמענס פראצע, וועמענס בלוט,
האָט געשאפן אַל דאָס גוט?
וועמענס שלעכטע, ביזע האַנט,
האָט געצוימט פאַר אונז אַ וואַנט?
ווער האָט אונז געוואַנט באַרויבן,
און פאַרשטעלט אַליץ אונטער שויבן? —

איך און דו, און ער, און זי, —
ס'איז אונזער פראצע, אונזער מי! —
צו אונז, צו אונז באלאנגט דאָס אַליץ!
סיי דאָס ברויט און סיי דאָס זאַליץ!
סיי די שיפן און די באַנען,
די מאַשינען, עראָפלאַנען,
ראַדיאָ און טעלעפאָנען,
די פאַבריקן און קאַנאַנען, —
אַלעס, אַליץ געהערט צו אונז,
און מיר צאָלן דערויף צונז! —
קעגן אונז — געווער און וואַפן,
איז פון אונזער האַנט געשאפן! —
געדענקט, מיר וואָרנען איך אַפריער:
ס'האָט אַיעדער זאָך — אַ שיעור! —

ס'וועלן פענצטער אונז צערייצן,
ווי די לאַווע פון וואַלקאַנען,
וועט אַ ווילדער האַם פאַרפלייצן,
אַלע רויבער און טיראַנען!

באַלד וועט פלאַצן דאָס געדולד,
וועלן נעמען קראַכן שויבן! —
מיר וועלן אויפמאַנען די שולד, —
וועט דער בראַזג — די וועלט פאַרטויבן!

הענט

אין די פארקס און אויף די גאסן,
שטרעקן הענט זיך אין די מאסן,
הענט, הענט, הענט, הענט,
בעטן איצט אין גאס א סענט . . .

ווילד פון הונגער — ציינער קריצן,
פויסטן פאכן הין און הער,
ביזע אויגן בלאנקען, בליצן,
און אין הארצן שטיקט א טרער.

דאך, ווי שטענדיק לויכט די זונשיין,
און דער הימל — בלוי ווי נעכטן ;
ערנעץ מוז דאך פארט א דין זיין,
צווישן זינדיק און גערעכטן ? !

אין די פארקס און אויף די גאסן,
שטרעקן הענט זיך אין די מאסן,
אויסגעדארטע,
ציטעריקע,
בלאסע
הענט,
הענט, הענט, הענט, הענט . . .

געבויעט מויערן און ווענט,
האָבן אָט די הענט.
געלאָשן פייערן ווען ס'האָט געברענט,

האָבן אָט די הענט.
געלייגט פון וועלט דעם פונדאמענט,
האָבן אָט די הענט.
פון שטאַל און אייזן און צעמענט,
צו די הימלען אַ מאָנומענט,
האָבן אויסגעבויט די הענט,
און איצט ? —

אין די פארקס און אויף די גאסן,
שטרעקן הענט זיך אין די מאסן,
הענט, הענט, הענט, הענט,
בעטן איצט אין גאס אַ סענט . . .

אַמאָל האָבן שילדן גערופן פון ווענט :
„הענדרס וואָנטעד“ — פאַרלאַנגט הענט ! —

הענט — וואָס פרעסן און שטעפן,
הענט — וואָס רייסן און קלעפן,
הענט — אויף קליידער צו נייען,
הענט — צום דרעשן און זייען,
הענט — שטיינער צו האַקן,
הענט — צו בונדן און פאַקן,
הענט — משאות צו טראָגן,
הענט — מאַשינען צו יאָגן,
הענט — צו פלאַסטערן וועגן,
הענט — צו האַמערס און זעגן, —
און איצט ? —

אַבער געדענקט און פאַרנעמט :
ווען הענט ווערן פאַרשעמט —
די זעלביקע הענט — קענען שטערן,

מאכן א תל און פארצערן!
די זעלביקע הענט — זיי וועלן,
די ליכטיקע זון אייך פארשטעלן!
ס'וועלן פינגער אין פויסטן זיך קלעמען,
און וועלט פון דעם שונא פארנעמען!

פאשיסט און פאררעטער, בורזשוי און לאקיי,
אייער שפיל פארן טיוול, פאיאצן! —
נאך א טאג, נאך א וואך, נאך א יאר און נאך צוויי, —
און אייער זיכערער „שמעליזטאָפּ" וועט פלאצן!

פאשיסט און פאררעטער, בורזשוי און לאקיי
אונזער וואך איבעראל איז צעשטעלט;
בונטאר, פראלעטאר, ריי נאך ריי, ריי נאך ריי,
וועט צעטרייסלען די ווענט פון דער וועלט!

ס'וועלן צענדליקער טויזנטער פינגער זיך פלעכטן,
אין איין מאכטיקער האנט!
ס'וועט מיט האסטיקן שוואונג, אין קאמף אין גערעכטן,
דער וועלט-גינאנט,
זיין ריזיקן פויסט דאן דערהויבן!

ס'וועלן צענדליקער טויזנטער פיס זיך צעשפאנען,
די טריט פון גינאנט!
ברוסט-באריקאדן און הארץ-באראבאנען,
און פליצעס — א וואנט! —
וועט דער מאַרש אלע וועלטן פארטויבן!

משיח, משיח מיט פויסט און פארמעסט,
און האסטיקן דראנג!
די קייטן צעפראלט פון אנטשיידענעם זשעסט,

און פרייהייט־געזאנג —
וועט דער מאַרש אַלע וועלטן פאַרטויבן !

און אָט די הענט,
וואָס בעטלען איצט אין גאָס אַ סענט, —
וועלן בויען פאַר זיך,
אַ וועלט אַ נייע,
וועלן בויען פאַר זיך,
אַ וועלט אַ פרייע !

„אַרטישאַרד סטרייט“

סאָ׳ז אַרטישאַרד אַ גאַס אין ניו יאָרק, אַזאַ סטרייט, וואו שטענדיק עס רוישט און עס קאַכט און עס זיט; האַווען דאָרט טויזנטער מענטשן — צעשרויפט, און פענימציאות מ׳קויפט און פאַרקויפט. געשעפטן אויף „פּושקאַרטס“, אויף ד׳רערד און אויף טרעפּ, אַ צי און אַ כאַפּ און אַ יאָג און אַ שלעפּ, — די טייערסטע בשמים — און גיפט פאַר די מיזן, מיטלען צו פליגן, מאַסקיטאַס און לייז, באַבסקע רפואות — דירעקט פון טערקיי, און גאַנצע אַרמיען סאַלדאַטן — פון בליי, זויערע אונגערקעס, גאַרטישיצע, כריין; טעדי־בערס ס׳טאַנצן און גייען אַליין, חיות פון שפּילצייג — אַ רעגולער זו, און קוקלעס וואָס מאַכן די אויגעלעך צו; און טוט מען דער קוקלע אַ קוועטש וואו מען דאַרף, שרייט עס אויס „ממאַ“ אזוי דייטלעך און שאַרף, אַזש מאַמעס צעשראַקענע קוקן זיך צו, צו זען ווער געשטערט האָט פון קינדער די רוי אין ווינלעך וואָס שטייען ביי „פּושקאַרטס“ דערביי, — און פאַנגן און רופן די קונדן אויפּסניי: העי, קויפט אַ מציאה, — אַ רויטן קאַפּטאַן, באַלאַנגט האָט אַמאָל צו אַ קאַזאַק־אַטאַמאַן! אַ טאַבעקע־פּושקע פון זילבער געשניצט, וואָס דער הייליקער צדיק פון קאַצק האָט געניצט, צוויי זידענע העמדער — געטראָגן האָט זיי, אַ גרויסע אַקטריסע פון סאַמע בראַדוויי!

אַ ווילדער געפילדער, געשריי און געדריי, —

א קוויטשיקע שטים שרייט אויס — פאָליציי! —
א טומל־געלויף און א ליאַרם־נערויש,
ס'האָט איינער געכאַפט ביי א אידן פון קויש
א בייגל — און לויפט ווי א הונט מיט אַ ביין,
און כראָמטשעט זיין רויב מיט פאַרכלינעטע ציין,
און נאָך אים זיך יאָגט אין אַ ווילדן גאַלפּ,
אַ גראָבער פּאָליסמאַן און פּאַכט מיטן קלאָב : —
אַ נגב, אַ רויבער, אַ פּרעכער באַנדיט.
אַ כאַפּער פון בייגל אויף אַרטישאַרד סטריט. . .

אַן אַלטינקער איד אין אַ לאַנד אין אַ פּרעמדער,
פאַרקויפט פון אַ פּוּשקאַרט פאַרלאַטעטע העמדער,
און מאַכט זיך, די קונים פאַרזאַמען צו קומען,
קוקט ער אַרײַן מיט אַ בליק אַ שטומען
אין אַן אַלטינקן ספּר — פון טרערן צעפּלעקט ;
נאָר צייטנווייז, ציטערט זיין שטים אויף און שרעקט :
איי, אמר אבאיע, אבאיע האָט געזאָגט. . .
אויף אַרטישאַרד־סטריט־מאַרק האָט די שכינה געקלאָגט, —
אַ למדן, אַ איד, נאָר ווען האָט דען געהערט,
פון דעם ביטערן מזל וואָס אים איז באַשערט ? —
זיין בליק האָט געוואַנדערט ווייט, ערנעץ ווייט,
אודאי געטראַכט פון אַמאָליקער צייט,
פון היימישן שמעטל, אין אייגענעם קרייז,
און ניט פון קיין העמדער צעפּרעסן פון מייז. . . —
העי, אַלטינקער זיידע, — „אַריהאַפּ קוויק!“
די העמדער, פאַר וויפּיל פאַרקויפט איר אַ שטיק ? —
די העמדער, די העמדער פאַרקויף איך אומזיסט,
איך קלייב זיי דאָך אויף פון אַשקאַנס, פון מיסט,
נאָר די לאַטקעלעך, זעט איר, דאָ ליגט דאָס גליק,
די לאַטעס פאַרקויף איך — אַ פעני אַ שטיק. . .
וואָס ווייניקער לאַטעס, אַלץ בעסער פאַר אייך, —
אַ שמאַטעדיק לעבן, מיט לאַטעס אַ סך. . .

א געוועזענער חזן, אלט און געבויגן,
 מיט א הייזעריק שטים און פארלאָשענע אויגן,
 האָט פארקויפט פון א פושקארט — לידער מיט נאָטן,
 און האָט זיך געוויגט היין און הער ווי א שאַטן : —
 „איי איי איי, וואָס געווען איז געווען און ניטאָ“ ... —
 נאָר פלוצים, א ראַדיאָ, פון ערגעץ וואו דאָ,
 האָט זיך פארמאָסטן מיט אימפעט און דראַנג,
 זיך גערייצט מיטן אלטינקן חזנס געזאַנג : —
 „איי, וואָס געווען איז געווען“ ... —
 „געט יור מען ! געט יור מען !“
 „איי, וואָס געווען איז געווען“ ... —
 „יו אַר מיי מען ! יו אַר מיי מען !“ —
 א גסיסה־געראַנגל אויף לעבן און טויט,
 פון יראה און טומאה און אַרטשאַרד־סטריט נויט,
 ס'האָט זיך דער חזן פארמאָסטן צו הויך,
 און האָט זיך צעהוסט ווי מ'שטיקט זיך פון רויך : —
 „קכע, קכע, וואָס געווען איז געווען“ ... —
 ס'האָט דער ראַדיאָ־פויק מיט א ברען,
 זיך געטראָגן פון ערגעץ וואו ווייט,
 און צעטומלט די אַרטשאַרד־סטריט־לייט,
 און געהאָגלט מיט דונער און בליץ,
 און פאַרענדיקט מיט בראַזג און געקריץ : —
 „שייוו'נ הערקאָט — סיקסביטס !“

די „קאָנאַ“

(ענגליש : ווישל ליברזיי)

(א שטודיום פון דער נעגער-ראסע)

זייער פונדאמענטאלער באַרבאַרזום

1

פעט, שוואַרצע יונגען, אין אַ וויין-קעלעך-הויז,
וויין-קעלעך-פרינצן, אויף וואַקלנדיקע קני,
געטראַסקעט האָט איעדער אין טיש מיטן פויסט,
מיט געברום און געברויז,
אין פוסטער פאַס געטראַסקעט מיט אַ בעזים-הענטל קרום,
מיט אימפעט און געברויז, —
בום, בום, בום!
מיט סאַמעטענעם שירם און מיט בעזים-הענטל קרום,
בומלין, בומלין, בומלין, בום!
דאָן בין איך פרום געוואָרן, און מיט פאַרשטאַנד מיט קלאָרן,
זיך ניט געקאָנט אוועקרייסן פון דעם המונס צאָרן.
דורך פעטע, שוואַרצע יונגען, האָט די קאָנאַ זיך אַנטפלעקט,
די ווילדערניש פון אַפריקע, האָט זיך פאַר אַנטדעקט,
הענט און פיס געשטרעקט,
מיט ווילדן אויסגעשריי,
טויזנטער אין ריי,
פון טאַטואירטע קאַניבאַלן האָט אַ קייט זיך געוויגט,
דאָן מיט בראַזגעריי אויף אַ בלעך מיט אַ דראָנג,
דערהערט האָב איך דאָס ליד פון בלוט-דורשט אין קלאָנג, —
„בלוט!“ האָבן געליאַרמט די פייפערס דורך טראַמפייטן,
„בלוט!“ האָבן געפאָדערט ברוין-הויטיקע מכשפים;
„פראַלֶט אַרויס מיט טויטלעכן שדים-כישוף-קנאַס!
שטורמט אויף די בערג,

(מיט אַ טיף
קייטנדיקער
באַסאָוער
שטימע).

(מיט אַ
נאַכגעבנד
טרויעריקן
תפילה-טאַט).

(מיט אַ שטים
פון
דורכאַנאַני-
דיקן באַרני-
אַרויף מיט
האַסט און
שוואַנג).

רויבט משערעדעס פון לאַנד,
רעטל, רעטל, רעטל, דורכאנאנד,
בינג!

בומלוי, בומלוי, בומלוי, בום!
אַ געברויז, אַ הימן, אַ „רעגטיים“ טאָן,
וואָס ציט זיך פון דער קאַנגאַ
ביו כביכולס טראָן.

טויט איז אַן עלפאַנט,
פלאַס־אויגיק, — גאַלאַפּירט,
זיין מויל מיט שוים צעשמורט.
בום, כאַפט די ליִפּוטלעך,
בום, טויט צו די אַראַבער,
בום, מערדער אויס די ווייסע,
הו — הו — הו!

פאַרנעם דעם אויסגעשריי פון לעאַפּאַלדס* גייסט,
וואָס בראַט זיך אין גיהנום און וואַיעט און רייסט,
הער, ווי עס קייכן די טייוואַלים ווען ער ברענט,
ווען מ'האַקט אים אַרונטער די פאַרסמאַליעטע הענט.
הער זיך צו צו דעם אַנזאַג וואָס קריכט,
פון דער קאַנגאַ, דורך וועלדער געדיכט,
צו די ערטער פאַרבאָרגענע שטילע,
צו די פּיצניקע מילכן אפילו:

„זיי פאַרזיכטיק, דו,
מאָמבאַ־זשאַמבאַ, נאָט פון קאַנגאַ,
און אַלע אַנדערע געטער פון קאַנגאַ,
מאָמבאַ־זשאַמבאַ — ערגעץ וואו,
מאָמבאַ־זשאַמבאַ וועט דיך פאַקן וואו,
מאָמבאַ־זשאַמבאַ וועט דיך פאַקן וואו.“

(מיט אַ
פּילאָזאָפּיִ
שער פּאַזע).

(מיט אַ
דורכדרינגנדן
שווער־
געלאַדענעם
רייטם).

(ווי דער ווינט
דורכט קויסען).

(אלע קלאַנגען
פון בוכשטאַב
„אַ“ קלאַר און
פעסט.
די לעצטע
שורה צו
פאַרענדיקן
מיט שטילן
שעפּצען).

* לעאַפּאַלד דער צווייטער, קעניג פון בעלגיע, האט שרעקלעך געמוטשעט די אייני-
וואוינער פון דער „קאַנגאַ“, און זיי האבן אים דערפאַר געהאַסט.

זייערע אומצויבארע געפילן

2

(מיט א הויך
דורכדרינגנדיג
דער שטימע).

ווילד־אויפגערעגטע נעגערס, מיט געפילדער און געברויז, האָבן געטאָנצט און געיובלט אין אַ געמבלינג־הויז, פון ווילדן געלעכטער, האָט אויפגעקאָכט די שטאַט, געהוזקט פּאָליציי, און געמאַכט זיי צו שפּאַט, מיט אַ בומליי, בומליי, בומליי, בום!

(מיט אַ טיף־
באַסאווער
שטימע ווי אין
אַנפאַנג).

דורך זשובאַטאַנץ, דורך ווילדן, האָט די קאָנגאָ זיך אַנטפּלעקט די ווילדערניש פון אַפריקע, האָט זיך פאַר מיר אַנטדעקט. פון געגערשן גן־עדן, האָט זיך אויסגעקריצט אַ בילד, אויסטערליש און ווילד,

וואו טרוים — איז וואָר און מילד, מיט פּוץ און מיט צירונג, און אָרנאַמענטן שיינ, פון גאָלד און דימענט, און עלפאַנט־ביין, האָט פון שוואַרץ־פּאָלירטער האָלץ, זיך אַ פּאַלאַץ געהויכט, דורך די בליענדיקע בוימער — ביזן הימל געגרייכט. און דער עולם האָט געהירזשעט מיט געלעכטערישן־פּלאַץ, און געהוזקט פון באַדינער ביי דער טיר — דעם פּאַיאָן,

(מיט פּאַמפע).

און די גוט־באַקאַנטע טענער פון פּאַפּוניה־באַנד, האָבן זיך אימפּעדיק געמראָגן איבערן צויבער־לאַנד. דורך דער מירמלשטיין־טיר, אין פּלאַם־פּויער קלייד, איז אַ חברה ברויך־הויטיקע, אַריין מיט לוסט און פּרייד. אין לאַנג־שפיציקע פּרינץ־אַלבערמס, מיט גאָלד־פּעדעס געשטעפּט, און אין הויכע צילינדערס, מיט דימענט־שטויב געוועכט. און דער עולם פון פּאַלאַץ, האָט מיט פּאַראַייניקטער האַנט, אַפּלאַדירט און געיובלט, און געטאַנצט פון וואַנט צו וואַנט, נאָר די שוואַצע מכשפים, האָבן פּאַרגליווערט יעדער גליד, מיט זייער שטרענג־קאַלטן בליק, און שטרענג־אַלמ ליד: „מאָמבאָ־זשאַמבאָ, וועט דיך פּאַקן וואו“...

(נאַכגעבנדיג
מיט שרעק).

דאָן, מיט גרויס פּאַראַד, פעט פון אויסזען פון זאַטן,

(נוטמוטיק און
מיט זיכערקייט
אין זיד.)

(מיט וואקסנדן
אויפשוואונג
און ריטם
פון טאנץ.)

זיינען אראנגעגאן די פרינצן, אין רויט-לאנגע כאלאטן,
מיט שטעקנס אין די הענט, פון ברייאנטענעם שיין,
אין זיידענע צילינדערס, רויטע ווי וויין,
און געטאנצט האבן פרינצן, אין רויט-סאמעטענע זאקן,
מיט קויל-שווארצע מיידעלעך, מיט פערל אין די לאקן,
אין קורצינקע קליידעלעך, באצירט מיט יאסמין-זיס,
און געבאמבלט האבן גלעקלעך אויף די שווארצינקע פיס,
און געשפאסט האבן די טענצער, שיכור-לוט,
פון די דארע מכשפים, און געמאכט פון זיי שפאט,
(א, געווען איז דאס אן אָרניע, שוין איינמאל אן אַנטיק,
אזש געשטראלט פון די מכשפים, האָט אַ שמיכלענדיקער בליק).

(מיט גענער-
דיאלעקט און
מיט האַסטיקן
שוואונג
צום סוף.)

דאָס נאָבלטום פון קאָנגאָ, האָט זיך געפלאַכטן אין אַ קראַנץ (מיט גענער-
און מיט אימפעט זיך געווינט אין „לעקעך-גאַנג-טאַנץ“,
צו די טענער פון „בומליי, בומליי, בומליי, בום“,
די שוואַרצע מכשפים, האָבן געוונגען און געלאַכט,
געוואָרנט די זינדיקע; זיי אויפּמערקזאַם געמאַכט:
„פאַסט אויף, פאַסט אויף, נעמט אַכט,
ווייל מאַמבאַ-זשאַמבאַ, גאַט פון קאָנגאָ,
און אַלע אַנדערע געטער
פון קאָנגאָ,
מאַמבאַ-זשאַמבאַ, וועט אייך פאַקן וואו.
באַטראַכט, אַ, באַטראַכט, נעמט אַכט,
בומליי, בומליי, בומליי, בום,
בומליי, בומליי, בומליי, בום,
בומליי, בומליי, בומליי, בום,
בומליי, בומליי, בומליי,
בום“.

א, געווען איז דאָס אן אָרניע, שוין איינמאל אן אַנטיק,
אזש געשטראלט פון די מכשפים, האָט אַ שמיכלענדיקער בליק.
(רואיק, פּילאָזאָפּיש).

די האָפנונג פון זייער רעליגיע

3

(באסאווע
שטימע מיט
גאנצן טומל
און ליארם פון
נעגרשע
תפילות).

אן אַלטינקער נעגער מיט אַ ביכל אין דער האַנט,
האַט געמוסט אַ שוועסטער, פאַר זיך פּוצן צו גאַלאַנט.
ער האַט געשטראָפּט אַ ברודער, פאַר זיין רשעותדיקן וועג,
און דערמאָנט פון די מעשים וואָס מען טאָר ניט און מען מעג;
געזעצט מיט דער האַנט אין דער ביכל, און האַט
אויפגעפאָדערט אַלעמען, תפילה טאָן צו גאָט.
דער המון איז געקראַכן אויף טיש און אויף באַנק,
געוובלט מיט תפילות, פול מיט לויב און דאַנק,
געזאָגט האָבן זיי וידוי מיט חרטה און מיט באַנג,
און תשובה געטאָן צו גאָט, מיט תפילות און געזאַנג,
געקלאָפּט אין די סידורימלעך, מיט יאָמער און געברום,
אַזש געציטערט האַט דער צימער מיט הלל־הללויה,
און בום, בום, בום.

מיט תפילה טאָן, מיט נענערשן, האַט די קאָנגאָ זיך אַנטפלעקט
די ווילדערניש פון אַפריקע, האַט זיך פאַר מיר אַנטדעקט,
און די טויערן פון הימל, האָבן אויפגעפראַלט מיט מאַכט,
דערשיינט האָבן דאָן, מיט פולן גלאַנץ און פראַכט,
די אַפאָסטאָלן הייליקע, אין קלייד פון ווייסן שטאַל,
אין אַ צירקל אויסגעזעצט, צוועלף אין צאָל.
מיט אויגנבליקן פלאַמיקע, פון די טראַגען האָבן זיי,
אויפגעציטערט וועלדער מיט אַ הימלשן געשריי : —
„מאָמבאָזשאַמבאָ, וועט אומקומען אין מרבר,
קוינמאָל מער שוין אייך ניט שרעקן,
קוינמאָל מער שוין אייך ניט שרעקן“.

(מיט גרויס
התפעלות
און פרייד).

ביי דעם ברעג פון דעם טייך, טויזנט מויל לאַנגן,
זיינען בוימער, ריי נאָך ריי, געפאלן ווי די זאַנגען.
מלאַכים־פּיאַניערן, האָבן אָפגעראַמט דעם וועג,
און פאַרוואַנדלט אין אַ קאָנגאָ־גן־ערדן דעם ברעג.

אויפגעבויעט שטעט און טעמפלען — א פראכט,
און פארטריבן די מכשפים — די פינצטערע מאכט,
זיי האָבן די מכשפים, פון גן־עדן ווייט פאריאָגט,
די רוחות און שדים האָבן מער שוין ניט געקלאָגט.
דאָרט וואו געוועלטיקט האָבן שדים אַמאָל,
האָבן שיפלעך אין מיליאָנען, מיט מלאכים אָן צאָל,
זיך געשיפט ביי די ברעגן — מיט זילבערנע שטאַנגען,
מיט זיידענע באַנערס, באַצירט און באַהאַנגען.
דורך צויבער־לאַנד, דורך נעגערשן, דורך נייעם באַשאַף,
האָט אַ זינגענדיקער ווינט, זיך געטראָגן קלאָר און שאַרף: —
„מאָמבאָ־זשאַמבאָ אין דער מדבר איז טויט,
קיינמאָל מער שוין אייך ניט שרעקן,
קיינמאָל מער שוין אייך ניט שרעקן“.

(מיט דעלי
קאסן און הויך
קלינגערן טאן).

באָפרייט און אויסגלייזט זיינען אַלע אַצינד,
די וועלדער, די חיות און דאָס מענטשנקינד,
נאָר פון צייט צו צייט,
פון די בערג ערגעץ ווייט,
דערטראָגט זיך די שטים פון רויב־פויגל בלוז: —
„מאָמבאָ־זשאַמבאָ, ערגעץ וואו,
מאָמבאָ־זשאַמבאָ, וועט אייך פאַקן וואו,
מאָמבאָ־זשאַמבאָ, וועט אייך פאַקן וואו“ ...

(מיט אַ דורכ
דרינגנד אין
שרעק פאַרניי־
ענדער שטיי־
מע.)

קויפט א מענטשן!

טראַגעדיעס ... באַראַבאן ...

ליידיעס און דזשענטלמען:
קויפט א מענטשן, א געזונטן מאַן,
אַלץ וואָס איר דאַרפט איז אין אים פאַראַן,
זיין מוסקל איז שטייף און הייס איז זיין בלוט,
זיין בליק איז קלאָר און זיין האַרץ קלאַפט גוט,
זיינע פיס זיינען פלינג און זיין רוקן איז גלייך, —
אַט איז דער בעסטער באַווייז פאַר אייך —

(פּוּיק — פּיר מאָל)

ליידיעס און דזשענטלמען, באַטראַכט און באַקלערט,
וויפיל איז אַט דער מענטש ביי אייך ווערט?

(פּוּיק — פּיר מאָל אויף די ווערטער)

קויפט, קויפט, קויפט, קויפט, —
נישט אַנטלויפט —

(טראַגעדיעס)

זאָגט, וואו קענט איר נאָך
פאַר צען דאָלאַר אַ וואָך,
אַזא ביליקן לויז,
קריגן אַזאַ פאַרשוינ ? —
ווער גיט ניין ?

(באַראַבאן)

ווער גיט אכט ?

(בארעבאן)

באקלערט און באטראכט : —
ער וועט מאכן פאר אייך און פאר ווייב און פאר קינד,
אלץ וואָס איר דארפט גיך און געשווינד,
ער וועט פאר אייך אַסערן, זיען און שפיגען,
ער וועט פאר אייך טרייבן די גרעסטע מאַשינען, —
ווער גיט זיבן ? —

(בארעבאן)

ווער גיט זעקס ? —

(בארעבאן)

ער וועט קאָכן און באַקן געבעקס, —
ווער גיט פינף ? —

(בארעבאן)

פיר ? —

(בארעבאן)

דריי ? —

(בארעבאן)

קויפט, די מעציע איז קעריי!

(פויק — אין טאַקט די נעקסטע ווערטער)

קויפט, קויפט, ווער גיט דריי ?
דער מענטש וועט שקלאָפן געטריי,
וועט האָרעווען פאַר אייך מיט שווייס,
מיט זיין בלוט וואָס איז יונג און הייס !

(טראַמפּעט)

אַכט דאָלאַר פאַר האַק און פאַק !
זיבן דאָלאַר — און ס'ווייב גייט אין סטאַק !
זעקס דאָלאַר — ביליק ווי מיסט —
און זיין קליין אינגל גייט אומזיסט . . .

(פּוּק — צום טאַקט נעקסטע ווערטער)

קויפט, קויפט,
נישט אַנטלויפט,
ביליק, ביליק, ביליקער ! —
ווער גיט ווייניקער ? —
קוקט נאָר אָן, אַ יונג מיט ביינער ! —
קיינער נישט ? — קיינער ?

(אבא — צוערשט סיגנאַל און דאַן — מעלאָדראַמע)

קיינער וויל דיך נישט קויפן, —
אויב האָסט כח צו לויפן, —
לויף, זאָג דיין ווייבל דער יונגער,
נישט האָבן זאָל זי מער קיין קינדער,
און זאָג אָן דיין אינגעלע קליין,
אַ דאָס זעלבע וועט ווייטער געשען,
ער וועט לײַדן פון הונגער און נויט,
אַן מיכ, אָן צוקער, אָן ברויט,
פונקט ווי נעכטן און אלע מאָל פריער,
אַן אַ סוף, אָן אַן עק, אָן אַ שיעור, —

נו, דו מאן, דו געזונטער,
קריך פון קעסטל אַרונטער, —
לאָז אַרויף דעם אינטעליגענט,
מיט זיינע בלאַסינקע הענט.

(טראַַפּעט — פּיִדל־מעלאָדראַמע)

לידיעס און דזשענטלמען : —
קוקט נישט וואָס זיין שטערן איז נאָס,
און זיין פנים איז בלאַס,
ער איז נישט קראַנק —
דאָס פלאַקערט ביי אים דער געדאַנק, —
ער זעט אויס שוואַך,
אַבער ער קען אַ סך
פון מוזיק ביו עלעקטריציטעט,
אויב איך ווילט, איז ער אַ שרייבער, פאַעט,
אויב איר ווילט זיך פון אומעט באַפרייען,
וועט ער איך צעשטרייען,
אויב איר זוכט חכמות און שפּאַסן
פון פעלקער און ראַסן,
זייט רואיק, געלאַסן, —
ער וועט איך מאַכן
צום זינגען און לאַכן,
ער איז אַ מייסטער אויף אלע פאַכן,
און רעדט אויף צענדליקער שפּראַכן ;
און דאָך, דאַרף ער ברויט און אַ דאָך, —
איז דאָס אַ סך ? —
באַטראַכט און באַקלערט :
וויפיל איז ער ווערט ?
ער איז יונג,
מיט אַ שאַרפּער צונג,
מיט אַ קאָפּ אויף שרויפן, —
ווער פון איך וויל אים קויפן ? —

קיינער נישט? — קיינער? —
נו, אינטעליגענט, דו שיינער,
פון קעסטל אַרונטער —

(טרַאָפּעט אויף די ווערטער)

מוטיק און מונטער!
דער אָוקשן גייט אָן! —
סחורה — נומער וואָן!

(באַראַבאַו)

ליידיעס און דזשענטלמען, הערן און דאַמען!

(באַראַבאַו)

אַ „האַלסייל“, אַ האַלסייל, אַ גרופּקע צוזאַמען!

(באַראַבאַו)

בחורים פון שטאַרקן געבוי!
מיידלעך, ווי פרישינקער טוי!
נוט — צו וואָס נאָר איר ווילט!
אַבי — זייער הונגער שטילט! —
מיט זופּ מיט רייז —
דאָס איז דער פרייז —
ווער איז וויליק
צו קויפן אַזוי ביליק? —

(טרַאָפּעט — אבאָמעלאַדראַמע)

ווען אַ מלחמה ברעכט אויס,
בלייבט רואיק אין הויז,

בלייבט זיצן, זיי וועלן באשיצן,
 אייער ווייב, אייער קינד, אייער לאַנד,
 און קעמפן פאַר אייך נאַכאַנאַנד,
 זיי וועלן פאַרלירן, קעפּ און געהירן,
 בלוטן אין שלאכט, בייטאַג און ביינאַכט;
 און די מוידן וועלן אייך דערפרייען,
 אין נאַכט קאַבאַרייען, —
 העי, נישט אַנטלויפט —
 קויפט, קויפט, קויפט:
 צום לעצטן מאָל ווערט געקלאָפּט,
 דריי מאָל צום טאַקט —

(פּוּיק — דריי מאָל צום טאַקט)

איינס ... צוויי ... דריי ...
 וואָס זשע לויפט איר פאַרבוי ? —
 זענט איר טויב ? זענט איר שטום ?
 צי איר זשאַלעוועט דעם גראַשן ?
 צי איז אייער האַרץ פאַרלאָשן ?
 זענט איר בלינד ? —
 נו, וועלן מיר צומאַכן דאָס קרעמל אַצינד, —
 ניט לאַנג וועט נאָך זיין דער מענטש אויף פאַרקויף,
 ס'וועט וועלט ווען באַצאָלן דעם מענטשן איר חוב ! —
 און איר, מיינע כעוורע, עלטער און אינגער,
 איך שווער אייך, ס'איז דער לעצטער הונגער !
 עס פלאַצט די געדולד — און די שולד,
 וועט פאַלן אויף זיי, אויף זיי, און אויף זיי,
 מאַרגן וועלן מיר נישט פרעגן
 וואָס מען טאָר און וואָס מען מעג —
 מיר וועלן געפינען אונזער אייגענעם וועג —
 איצט איז דאָס קרעמל פאַרמאַכט —
 אַ גוטע נאַכט ! —

נעדענקט —
די לעצטע נאכט פון אומעט אין זאָרנן —

(טראַַפּעט)

היט זיך פארן מאָרנן !

א פ י ס - מ י ד ל

כאפ און לויף שנעל צום סאָבוויי,
אין געראַנגל אין געדריי,
לויף אויף פלינג די טרעפ אראָפ,
ס'איז אן ענגשאַפט, קאָפ אויף קאָפ! —
זאָרג נישט פארן האַרץ-געקלאָפ, —
כאפ זיך אָן אַט דאָרט אין סטראַפ,
הענג דאָרט ווי א ליאַלסקע, הענג, —
טיק טיק טיק, און טראַסק, און בענג! —
האַלט ביים סטראַפ זיך, גלעט אים, גלעט, —
האַסטיק, שנעלער, וועסט זיין שפעט!

אַטעמט זיך אין ענגשאַפט שווער,
וויגט דער סאָבוויי הין און הער,
וויג זיך הער און וויג זיך הין, —
ס'ציט דאָס האַרץ ערגעץ וואוהיין...
אַנאַנסן דאָ, פון יעדער זייט,
מאַניען, רופן ערגעץ ווייט,
אַנאַנסן שרייען אויס פון אַלץ: —
לערן זיך טאַנצן, טאַנצ א וואַלץ!
כאפ זיך אויף און זיי ניט דום,
נוץ אַדעקאָלאָן — פאַרפיום!
אונזער פוידער פאר די ציין,
ניט דיין מויל דעם צענטן חן!
אויב דו ליידסט ווען פון א הוסט,
נעם דאָס רייבאַכץ פאר דיין ברוסט!
אויב דו שלאָפסט ניט דורך דער נאַכט,
נעם דאָקטאָר פיקל'ס פילם אין אַכט!

האָסט מאַזאַליעס אויף דיין פּוס, —
געציל'ס פּלאַסטער שאַפט גענוס!

שיפּן דאָ און שיפּן דאָרט,
פירן דיך צו יעדן פּאָרט!
אנאַנסן דאָ אויף יעדער זייט,
רופּן, מאַניען ערגעץ ווייט: —
פאַר קיין קיובאַ און בערמודאַ,
קיין אינדיע, צום לאַנד פון בודאַ!
שיפּן שטעלן אלעס צו,
פאַר די רייכע — אבער דו,
הענג בלויז אויפן סטראַפּ אָט דאָ,
קיין אַנדער אויסוועג איז נישטאָ!

טראַכט דאָס מיידל, טראַכט און קלערט,
ווערט דאָס אויג עטוואָס פאַרטערט, —
זי מיינט, זי איז נאָך אין דער היים,
ביי זיך אין צימערל — געהיים: —
אָ, שוין שפעט, שוין שפעט, שוין שפעט! —
א שאַד פאַרלאָזן ס'וואַרעם בעט;
כאָטש די גאַנצע, לאַנגע נאַכט,
האָט איר א שוואַרצער טרוים געשראַסן, —
ס'איז דער זייגער באַלד שוין אַכט, —
וואו זייגען אירע שיך און זאַסן? —

פון איר ציכטיק, רויטן קלייד,
שטראַמט ארויס א העלע פרייד,
פוידער צו דאָס נעזל ווייס,
און די ליפּן — צונטעררויט,
טרונק א קאָווע, כאַפּ א ביים, —
אָפּיס־מיידל, — זוך דיין ברויט! —
כאַפּ א קוק אין שפיגל — שוין —
ביזט א מיידל, א פאַרשוין!

שטעק א בלימל איין אין לאץ, —
יעדער זאך איז אויפן פלאץ ? —

טיק טיק טיק, און טראסק און בענג! —
הענג דאָ ווי אַ ליאלקע, הענג!
טראַכט דאָס מיידל, טראַכט און קלערט,
ווערט דאָס אויג עטוואָס פאַרטערט, —
איר פיגור איז שלאַנק און דין,
פונקט ווי אין „לאָורסטאַרי-מעגזין“,
די צייכענונג אויף דער ערשטער זייט :
יונג און רייצענד, מילד-פאַרשייט ...
חלום'ט מיידל, טראַכט און קלערט : —
וואָלט דאָס מוז איר באַשערט ...
און ... — ס'איז באַשריבן אלץ דעטאַל,
אינם „לאָורסטאַר“ זשורנאַל ...

ווי א רויו אין פרוילינג בליט
קאכט דאָס בלוט אין איר און גליט,
דער געליכטער אירער, דזשאן,
איז א וואוילער יונגעראון,
אַבער, ארבעטסלאָז איז ער,
ווייסט איר מענטשן, ווי ס'איז שווער,
פאר א יונג, פארליבט פאַר-פאַלק,
זיך דערשלאָגן צו א טאַק ?
מיט באַלעבאַטישקייט, א הויז ? —
אינם טומל און געברויז,
פון די אומרואיסע טעג, —
פרעגט דאָס הארץ ניט וואָס מ'מעג ...
לאָזט מען אלץ אויף נאַט'ס באַראַט,
מאַכט מען אָפט א פאַלשן טראַט ...
ס'האָט א טרער אין האַרץ געשטיקט, —
א פרעמדער מאַן האָט זיך געדריקט

אזוי מאָדנע צו איר ברוסט,
זיך אנטשולדיקט און פאַרהוסט... —
אָ, פאַרדאָן, פאַרדאָן, פאַרדאָן,
ער האָט געקרייעט ווי א האָן,
און געשמייכלט נאַריש, פרעך...
מיט געלע ציין ווי שיטער-שטעך.

ווען זי האָט אָפגעאַטעמט פריי,
איז זי איר „סטיישן“ לאַנג פאַרבוי;
מוז זי לויפן אויף צוריק,
אין איר אויג א ווילדער בליק, —
האַסטיק יאָגט זי, פלינק און שנעל,
ביז צום אָפּים אויף דער שוועל; —
ס'האַט א שטים זי אויסגעלאַכט,
ס'איז די טיר פאַר איר פאַרמאַכט: —
מיידלאַך מוזן זיין אין צייט!
איר זענט פון אָפּים איצט באַפרייט!...

מיט אן אראָפגעלאָזטן קאַפּ,
נייט מיידל פון די טרעפּ אראָפּ, —
נייט מיידל, ווייסט נייט וואו, — צוריק —
טראַכט פון איר צעשטערטן גליק...

מיר, די פארעקשנטע זעכצן מיליאָן!

(פאמפלעט)

פארשפרייט ווייט און ברייט און צעשאל איבעראל
פון זיד-ארגענטינע ביז צפון-אוראל;
פון ניו יארק און שיקאגא און ביז תל-אביב,
דורך שופר און ראדיאָ, דראַטן און בריוו —
דעם רוף פון פארעקשנטע זעכצן מיליאָן!

פון קרים און אוקראינע ביז ביראָ-בידזשאַן,
מיט אימפעט פון קפיצת-הדרך אין שפאן,
צעשאל איבעראל, און די בשורה זאָג אָן
פון יהודה, פון גליל, פון ווייס-בלויער פאָן —
מיר די פארעקשנטע זעכצן מיליאָן!

מיר זענען דער אומרו אויפן זייגער פון וועלט
און וואו נאָר אַ גרעניץ — אונזער וואַך איז געשטעלט.
פון אַרבעט און פרייהייט הויב העכער די פאָן,
פארשפרייט ווייט און ברייט, און דערמאָן, און זאָג אָן
דעם רוף פון פארעקשנטע זעכצן מיליאָן!

פון חורבן צו חורבן ביז חברון און צפת,
צו אַלע וואָס שטיקן און ווערנן מיט האַס —
צעשאל איבעראל און פארשפרייט ווייט און ברייט:
זיי וועלן ניט ברעכן די אור-אַלטע קייט
פון פארעקשנטע זעכצן מיליאָן!